

Faktablad

Utdrag ur VA-Faktas rapport: "Vi lagar när det går sönder": Riskerna med ett otillräckligt underhåll av de svenska VA-systemen

Underhållsbehovet i vatten- och avloppsnätet

- Förnysetakten på VA-nätet i Sverige ligger på 0.4-0.5 procent, jämfört med de 0.6-0.7 procent som skulle behövas för att hålla ledningarna i gott skick¹.
- Den genomsnittliga förnysetakten för 17 länder i Europa är 111 år, jämfört med 260 år i Sverige.²
- Kommunernas årliga investeringar i förnyelse av näten beräknas till cirka 2 miljarder SEK. Om kommunerna skulle höja sina investeringar till 3,5 miljarder per år skulle det ändå ta 12 år innan underhållsskulden på 17 miljarder är betald.³
- Underhållsbehovet blir mer akut allteftersom rören åldras men också på grund av att VA-systemen inte är dimensionerade för att hantera de större vattenflöden som följer av klimatförändringarna. Kostnaden för att anpassa vattenförsörjningen till de ökade riskerna beräknas vara 5,5 miljarder kronor⁴.

Rapporterade problem och sjukdomsutbrott

- I genomsnitt går ett vattenbolag eller en kommun i veckan ut med en uppmaning till allmänheten att koka sitt vatten, en så kallad kokningsrekommendation. Mellan 2000 och 2011 utfärdades i snitt 52 kokningsrekommendationer per år (Källa: Livsmedelsverket)
- Under perioden 1975-2005 hade Sverige i genomsnitt fyra vattenburna sjukdomsutbrott med totalt 2200 sjuka personer per år (Källa: Livsmedelsverket)
- Siffrorna för de senaste åren visar en explosionsartad ökning, från drygt 200 insjuknade personer 2009, till 27 500 personer 2010 och 20 013 personer år 2011.⁵ Detta beror till stor del på de utbrott av smitta orsakad av parasiten *Cryptosporidium* som skedde i Östersund och Skellefteå, där 27 000 respektive ca 20 000 personer blev sjuka.

Tillsatt utredning om tryggad dricksvattenförsörjning

- Den 18 juli 2013 tillsatte regeringen en utredning om Sveriges dricksvattenförsörjning. Syftet är identifiera nuvarande och potentiella utmaningar på kort och lång sikt, och vid behov lämna förslag på lämpliga åtgärder. Bland annat ska utredaren utvärdera behoven av förnyelse av infrastrukturen för dricksvattenproduktion och vilka åtgärder som behövs. Utredning ska slutredovisas senast den 30 juni 2015.⁶

¹ A. Malm och G. Svensson, "Material och åldersfördelning för Sveriges VA-nät och framtida förnyelsebehov". Svenskt Vatten Utveckling Rapport Nr 2011-13

² Westerlund, Håkan, 2008, presentation vid Stora Infradagen

³ Svenskt Vatten – Förnyelseplanering av VA-nät:

[http://www.svenskvatten.se/Documents/Kategorier/SVU/Kortversioner%20SVU-rapporter/Sammanfattning%202011-12o13o14%20\(kortversion\).pdf](http://www.svenskvatten.se/Documents/Kategorier/SVU/Kortversioner%20SVU-rapporter/Sammanfattning%202011-12o13o14%20(kortversion).pdf)

Westerlund, Håkan, 2008, presentation vid Stora Infradagen

⁴ Klimat- och sårbarhetsutredningen (SOU M2007:60, "Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter)

⁵ Livsmedelsverkets årsredovisning 2012

⁶ <http://www.regeringen.se/sb/d/17589/a/220918>

Statistik från allmänhetsundersökningen

Sverige

Fråga	Andel som svarat ja/instämmer
Upplevt problem med färgat, grumligt, illaluktande eller illasmakande kranvatten de senaste fem åren	30 %
Instämmer i att omoderna vatten- och avloppssystem är ett problem <i>i den egna kommunen</i>	30 %
Instämmer i att omoderna vatten- och avloppssystem är ett samhällsproblem <i>i Sverige</i>	43 %
Instämmer i att åtgärder för att rusta upp vatten- och avloppssystemen i den egna kommunen borde prioriteras högre än idag	37 %
Har behövt koka vatten efter varningar om bakterier i kranvattnet, de senaste fem åren	11 %
Känt oro över kvaliteten på kranvattnet i den egna kommunen	10 %

Respondenter: 2179 personer

Stockholms län

Fråga	Andel som svarat ja/instämmer
Upplevt problem med färgat, grumligt, illaluktande eller illasmakande kranvatten de senaste fem åren	23 %
Instämmer i att omoderna vatten- och avloppssystem är ett problem <i>i den egna kommunen</i>	22 %
Instämmer i att omoderna vatten- och avloppssystem är ett samhällsproblem <i>i Sverige</i>	37 %
Instämmer i att åtgärder för att rusta upp vatten- och avloppssystemen i den egna kommunen borde prioriteras högre än idag	31 %
Har behövt koka vatten efter varningar om bakterier i kranvattnet, de senaste fem åren	5 %
Känt oro över kvaliteten på kranvattnet i den egna kommunen	7 %

Respondenter: 515 personer

Västra Götalands län

Fråga	Andel som svarat ja/instämmer
Upplevt problem med färgat, grumligt, illaluktande eller illasmakande kranvatten de senaste fem åren	29 %
Instämmer i att omoderna vatten- och avloppssystem är ett problem <i>i den egna kommunen</i>	27 %
Instämmer i att omoderna vatten- och avloppssystem är ett samhällsproblem <i>i Sverige</i>	37 %
Instämmer i att åtgärder för att rusta upp vatten- och avloppssystemen i den egna kommunen borde prioriteras högre än idag	34 %
Tycker att det är viktigt eller mycket viktigt att den egna kommunen satsar på upprustning av vatten- och avloppssystem under de närmsta fem åren	63 %
Har behövt koka vatten efter varningar om bakterier i kranvattnet, de senaste fem åren	6 %
Känt oro över kvaliteten på kranvattnet i den egna kommunen	7 %

Respondenter: 332 personer

Skåne län

Fråga	Andel som svarat ja/instämmer
Upplevt problem med färgat, grumligt, illaluktande eller illasmakande kranvatten de senaste fem åren	32 %
Instämmer i att omoderna vatten- och avloppssystem är ett problem <i>i den egna kommunen</i>	27 %
Instämmer i att omoderna vatten- och avloppssystem är ett <i>samhällsproblem i Sverige</i>	40 %
Instämmer i att åtgärder för att rusta upp vatten- och avloppssystemen i den egna kommunen borde prioriteras högre än idag	36 %
Har behövt koka vatten efter varningar om bakterier i kranvattnet, de senaste fem åren	9 %
Känt oro över kvaliteten på kranvattnet i den egna kommunen	11 %

Respondenter: 278 personer

Små och stora kommuner

Andel som svarat ja eller instämmer

Fråga	Små kommuner*	Stora kommuner**
Upplevt problem med färgat, grumligt, illaluktande eller illasmakande kranvatten de senaste fem åren	40 %	27 %
Instämmer i att omoderna vatten- och avloppssystem är ett problem <i>i den egna kommunen</i>	41 %	28 %
Instämmer i att åtgärder för att rusta upp vatten- och avloppssystemen i den egna kommunen borde prioriteras högre än idag	48 %	36 %
Instämmer i att omoderna vatten- och avloppssystem är ett <i>samhällsproblem i Sverige</i>	48 %	36 %

* Små kommuner: Under 20 000 invånare, 307 respondenter

** Stora kommuner: Över 50 000 invånare, 1326 respondenter

Svenskars uppfattning om länders kvalitet på kranvattnet stämmer inte med verkligheten

Svenskars uppfattning

1. Sverige	85 %
2. Norge	80 %
3. Finland	71 %
4. Kanada	20 %
5. Nya Zeeland	11 %
6. Japan	6 %
7. Storbritannien	2 %
8. Sydkorea	1 %
9. Ryssland	0 %

*Vilka länder tror du har mest pålitlig kvalitet på kranvattnet? Markera de tre länder som du tror har mest pålitlig kranvattenkvalitet.
Respondenter: 2179 personer.*

FN –organet UNESCO:s vattenkvalitetsindex ⁷

1. Finland
2. Kanada
3. Nya Zeeland
4. Storbritannien
5. Japan
6. Norge
7. Ryssland
8. Sydkorea
9. Sverige

UNESCO:s index bygger på en rad faktorer som påverkar vattenkvaliteten, så som kvantitet och kvalitet på tillgängligt färskvatten och grundvatten, avloppsreningssystem, och hur ex. lagar för att förhindra föroreningar tillämpas.

Svenskt vatten förknippas med hög kvalitet

1. Hög kvalitet	78 %
2. Gott	67 %
3. Pålitlig kvalitet	58 %
4. Pålitlig tillförsel	45 %
5. Billigt	39 %
6. Vet ej	4 %

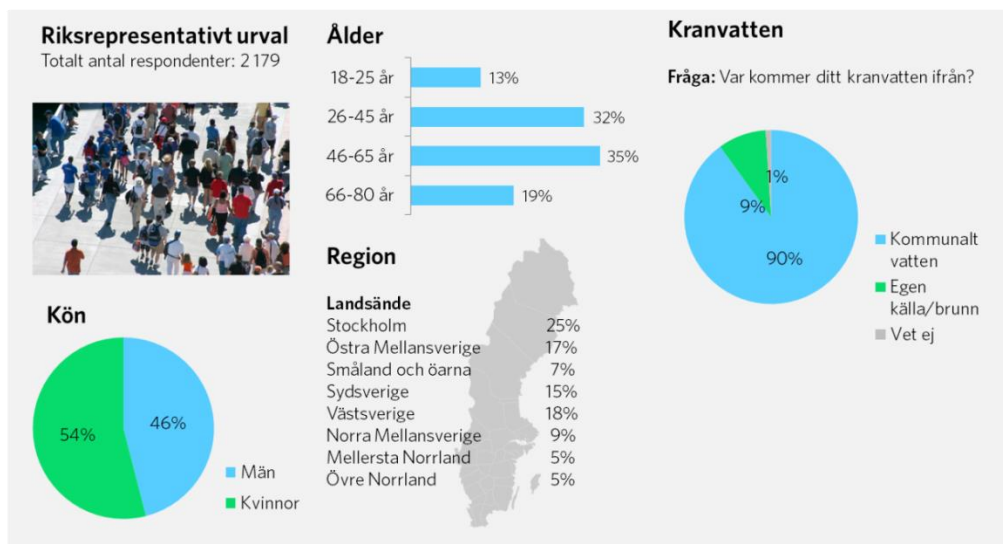
*Vad förknippar du främst med svenskt kranvatten? Välj de tre alternativ som du tycker stämmer bäst in på det svenska kranvattnet.
Respondenter: 2179 personer.*

⁷ UNESCO, 2003, "World Water Development Report", <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/water/wwap/wwdr/wwdr1-2003/>

Om undersökningen

United Minds genomförde i april 2013 en kvantitativ undersökning bland svenskat i åldrarna 18 till 80 år, i syfte att mäta allmänhetens kunskap och attityder i förhållande till angelägenheten att restaurera vatten- och avloppssystemen i Sverige. Totalt genomfördes 2179 intervjuer under perioden 4 till 12 april 2013. Svaren samlades in i riksrepresentativa kvoter med avseende på kön, ålder och region. Datainsamlingen skedde via digitala enkäter, distribuerade via e-post.

Demografisk översikt

Om VA-Fakta

VA-Fakta är ett branschinitiativ från 2013 som verkar för att öka kännedomen och kunskapen om det gigantiska underhållsunderskott i VA-systemen som dagligen får konsekvenser för samhällsutvecklingen. De branschorganisationer och företag som står bakom VA-Fakta är Maskinentreprenörerna, Svenska Rörgrossistföreningen, VVS-Fabrikanternas Råd, VVS-företagen samt dess medlemsföretag.

Kontaktpersoner

Hampe Mobärg, Samordnare VA-Fakta och VD Maskinentreprenörerna

hampe.mobarg@me.se

073-029 88 56